

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Str. Dimitrie D. Gerota nr. 7-9, sector 2, București, cod poștal: 020027

Telefoane: 021.310.23.56, 021.316.31.34

Fax: 021.316.31.31

021.310.23.57, 021.316.31.33

Cod fiscal: 10464660

E-mail: ces@ces.ro

www.ces.ro

Membru fondator al Asociației Internaționale a Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare (AICESIS)
Membru al Uniunii Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare Francofone (UCESIF)

„Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.” (Art. 141 din Constituția României revizuită)

Nr. 8008/30.12.2025

AVIZ

referitor la proiectul de Hotărâre a Guvernului privind instituirea

Programului național ”Masă sănătoasă” în anul 2026

În temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și art. 11 lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare, Consiliul Economic și Social a fost sesizat cu privire la avizarea *proiectului de Hotărâre a Guvernului privind instituirea Programului național ”Masă sănătoasă” în anul 2026*.

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

În temeiul art. 5 lit. a) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în ședința din data de 30.12.2025, desfășurată online, conform prevederilor Hotărârii Plenului nr.86/17.05.2022, avizează **FAVORABIL** prezentul proiect de act normativ, cu următoarele **observații**:

- propunem introducerea unor condiționalități sociale și de mediu în procedurile de achiziție. România a adoptat, în 2025, Programul Național de Achiziții Ecologice 2025–2030, care instituie ținte și criterii ecologice pentru achizițiile publice la nivel central și local, ceea ce creează cadrul strategic pentru ca autoritățile contractante implicate în Programul național „Masă sănătoasă” (PNMS) să introducă criteriul verde în licitații. O astfel de abordare urmărește ca un procent semnificativ din bunurile și serviciile publice să respecte criterii ecologice, iar achizițiile să țină cont de rute de

transport cu emisii reduse, reprezentând un avantaj competitiv pentru operatorii cu lanțuri logistice optimizate și surse locale;

- în contextul neinclunderii unor prevedere privind impactul de mediu al lanțurilor de aprovizionare utilizate pentru furnizarea suportului alimentar, lipsa unor criterii de sustenabilitate favorizează, în practică, contractarea unor operatori mari de catering și a unor lanțuri logistice lungi, cu impact negativ asupra mediului prin creșterea emisiilor asociate transportului și prin standardizarea excesivă a alimentației, slab adaptată contextului local;
- având în vedere că Programului național „Masă sănătoasă” este finanțat din fonduri publice și se derulează la scară națională, este necesară introducerea unor criterii de sustenabilitate în procedurile de achiziție publică, în limitele legislației în vigoare, care să permită acordarea unui punctaj suplimentar pentru utilizarea produselor locale, de sezon și a lanțurilor scurte de aprovizionare. O astfel de abordare este compatibilă cu legislația achizițiilor publice, în măsura în care criteriile sunt formulate ca elemente de calitate și performanță, și contribuie atât la reducerea impactului de mediu al programului, cât și la sprijinirea economiilor locale. Introducerea acestor criterii ar consolida coerența Programului național „Masă sănătoasă” cu obiectivele asumate de statul român în domeniul dezvoltării durabile, economiei circulare și tranziției ecologice, fără a afecta scopul principal al programului de sprijinire a accesului la educație pentru copiii din medii vulnerabile;
- necesitatea condiționalităților sociale este o altă propunere care poate fi integrată la nivelul proiectului de act normativ. Din perspectiva socială, PNMS funcționează într-un ecosistem educațional cu factori de risc ridicați, cum ar fi sărăcia, ruralitatea, migrația parentală, mobilitatea școlară, accesul limitat la resurse și costurile ascunse ale educației. În fața acestor constrângeri, integrarea clauzelor sociale în contractele PNMS reține operatori economici cu politici solide de muncă, formare și incluziune, reduce precaritatea și poate crea locuri de muncă locale cu standarde crescute, consolidând capacitatea de distribuție în comunități defavorizate;
- propunerea de includere a unor condiționalități sociale trebuie avută în vedere inclusiv din perspectiva condițiilor de muncă, în sensul în care sectorul agroalimentar este unul dintre cele mai dificile sectoare în această privință. În acest sens, recomandăm includerea unor criterii care vizează tipul contractelor utilizate, astfel încât acestea să fie pe perioadă nedeterminată, existența unui contract colectiv de muncă, precum și existența unui sindicat la nivelul furnizorului de produse utilizate în cadrul programului;

- un alt element de care trebuie ținut cont, cu statut de recomandare, vizează sursa de finanțare specifică programului, în sensul în care aceasta poate proveni din zona fondurilor europene, existând în acest moment surse de finanțare din Programul Incluziune și Demnitate Socială (PIDS), care pot prelua o parte din sarcina financiară a programului, cel puțin pentru zonele defavorizate. Recomandăm combinarea surselor de finanțare, mai ales că bugetul public se află sub presiune, iar nivelul absorbției este redus;
- deși intervențiile alimentare nu sunt singura variabilă explicativă a frecvenței școlare și a reducerii ratelor de abandon, corelațiile observate la nivel european și național indică faptul că acele sisteme care oferă suporturi integrate (masă, transport, activități remediale, consiliere) reușesc să mențină prezența elevilor și să diminueze părăsirea timpurie a școlii. Eurostat raportează pentru anul 2024 că România înregistrează cea mai ridicată proporție de „early leavers from education and training” din UE, la 16,8%, comparativ cu media UE de 9,3%. Tendința este și se menține îngrijorătoare, în condițiile în care obiectivul european pentru 2030 este sub ca nivelul să fie 9%. De asemenea, Eurostat confirmă pentru 2024 valori de 16,6% pentru România, subliniind decalajul față de statele cu performanțe mai bune și incidența disproporționată pe sexe și zone geografice. Dincolo de indicatorul agregat al părăsirii timpurii, monitorizările interne și sectoriale arată diferențe structurale între rural și urban în performanțele la evaluări naționale, costuri ascunse și participare, cu organizații precum Salvați Copiii indicând în 2025 un număr de peste 400.000 de copii între 7–17 ani în afara sistemului, precum și aproximativ 26.000 de elevi care au abandonat în anul școlar 2022–2023. Din conținutul proiectului de act normativ reiese că în 2024 au fost acoperite 1.463 unități și peste 522.000–534.000 de beneficiari în anii școlari 2023–2024 și 2024–2025, iar în 2025 programul a funcționat în 1.462 unități cu aproximativ 514.700 beneficiari. Aceste cifre confirmă masivitatea intervenției și justifică extinderea pentru anul 2026 cu o planificare bugetară adecvată;
- totodată, la Anexa 2, pe lângă lista de „*variante orientative de meniu*”, ar trebui incluse indicații nutriționale în termeni de calorii și o echilibrare între proteine (mai multe), lipide (mai puține, dar nu absente), glucide (rezonabil) și fibre (mai multe), elaborate de nutriționiști.

Președinte,
Sterică FUDULEA